

Protiklad a protiva / Protiva a protiklad

Budeme zásadně odlišovat protivy jako cosi skutečného, co nepotřebuje žádného vnějšího pozorovatele, jenž by obojí nějak rozlišil, od protikladů, které – jak už slovo naznačuje – musí být někým kladeny proti sobě. Protiklady jsou pak nutně něčím, co je závislé na onom „kladění“, a tedy na subjektu (subjektech) onoho kladění. Tak např. černá a bílá nejsou ani protivy, ani protiklady – leda v určitém kontextu, kde jsou vyloučeny všechny ostatní možnosti (např. barvy), a kde ergo vše, co není bílé, je nutně černé, a vše, co není černé, je nutně bílé. Tento typ protikladnosti lze také označit za logickou protivu (ovšem za předpokladu, že platí uvedené omezení), totiž jako protivu z hlediska logiky (v běžném smyslu), neboť jen v logice platí že „černá“ je totéž co „nebílá!“ (a naopak). Pokud přijmeme tento způsob chápání, budeme stát před četnými novými problémy, např. pokud jde o jsoucnost, výskyt, bytí, existenci apod.; vše, co náleží k dosavadní tradici (zejména od scholastiky), je třeba znovu prověřit a nově „myslet“, nově „koncipovat“. Tak kupř. „být“ a „nebýt“ jsou snad protivy (určitě to jsou protivy logické), ale nejsou to nutně protiklady (tady se nám maně vybavují formulace „tak trochu být a trochu nebýt“, jak to známe z Havlovy hry).

(Písek, 110813-2.)